

**Бойовий статут
"Механізованих і танкових
військ сухопутних військ ЗСУ"
(Частина III, взвод, відділення,
екіпаж)**

Бойова публікація “Бойовий статут “Механізованих і танкових військ Сухопутних військ Збройних Сил України” (частина III, взвод, відділення, екіпаж)” (далі – Бойовий статут) розроблений робочою групою офіцерів Командування підготовки командування Сухопутних військ Збройних Сил України спільно з Національною академією Сухопутних військ імені Петра Сагайдачного.

Цей Бойовий статут визначає основи організації та виконання командиром взводу (відділення, танку) механізованих (мотопіхотних, піхотних, стрілецьких, гірсько-штурмових) і танкових військ ЗС України завдань під час планування бою (дій).

У цьому Бойовому статуті враховано бойовий досвід застосування механізованих (мотопіхотних, піхотних, стрілецьких, гірсько-штурмових) і танкових військ ЗС України в російсько-Українській війні 2022-2023 років (раніше при проведенні Операції об'єднаних сил (Антитерористичної операції на території Донецької та Луганської областей) на сході України) (далі – ООС (АТО)).

ЗМІСТ

	ПЕРЕДМОВА	9
	ВСТУП	10
Глава 1	ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	11
1.1	Основи загальновійськового бою	11
1.2	Робота командира взводу (відділення, танка) з підготовки бою (дій)	17
1.3	Управління у ході ведення бою (дій)	22
Глава 2	ОБОРОННИЙ БІЙ	27
2.1	Загальні положення	27
2.2	Взвод в оборонному бою	27
2.2.1	Загальні положення	27
2.2.2	Підготовка оборонного бою	33
2.2.3	Ведення оборонного бою	40
2.3	Відділення в оборонному бою	43
2.4	Танк в оборонному бою	49
2.5	Бойова охорона	52
2.6	Бронегрупа	54
2.7	Вогнева засідка	56
2.8	Вихід з бою та відхід	59
2.9	Особливості оборонного бою в оточенні	63
2.10	Підготовка та ведення оборонного бою в особливих умовах	66
2.10.1	В населеному пункті	66
2.10.2	На водній перешкоді (морському узбережжі)	70
2.10.3	Вночі	72
2.10.4	Взимку	74
2.10.5	У лісі	76
2.10.6	У горах	77
2.10.7	У степовій місцевості	79
Глава 3	НАСТУПАЛЬНИЙ БІЙ	80
3.1	Загальні положення	80
3.2	Взвод у наступальному бою	86
3.2.1	Підготовка наступального бою взводу	87
3.2.2	Ведення взводом наступального бою	92
3.3	Відділення у наступальному бою	99
3.4	Танк у наступальному бою	106
3.5	Особливості наступального бою під час виходу з оточення	110
3.6	Підготовка та ведення наступального бою в особливих умовах	114
3.6.1	В населеному пункті	114

3.6.2	Взвод в штурмовій групі	118
3.6.3	Форсуванням водної перешкоди	124
3.6.4	Вночі	128
3.6.5	Взимку	130
3.6.6	У лісі	131
3.6.7	У горах	133
3.6.8	У степовій місцевості	134
3.6.9	Штурм укріпленого об'єкту	135
	ТАКТИКА ДІЙ РОЗРАХУНКІВ	137
Глава 4	ПРОТИТАНКОВОГО ВЗВОДУ, ПАРИ (ГРУПИ) СНАЙПЕРІВ, ОБСЛУГ КУЛЕМЕТНОГО ТА ГРАНАТОМЕТНОГО ВЗВОДІВ, ЗЕНІТНО-РАКЕТНОГО ВІДДІЛЕННЯ	
4.1	Загальні положення	137
4.2	Оборонний бій	138
4.2.1	Загальні положення	138
4.2.2	Підготовка оборонного бою	140
4.2.3	Ведення оборонного бою	140
4.3	Наступальний бій	143
4.3.1	Загальні положення	143
4.3.2	Підготовка наступального бою	143
4.3.3	Ведення наступального бою	144
Глава 5	ДІЇ У ТАКТИЧНОМУ ДЕСАНТІ	146
5.1	Тактичний повітряний десант	146
5.1.1	Загальні положення	146
5.1.2	Підготовка до дій у тактичному повітряному десанті	150
5.1.3	Десантування і ведення бойових дій	153
5.2	Тактичний морський десант	158
5.2.1	Загальні положення	158
5.2.2	Підготовка взводу до дій у тактичному морському десанті	158
5.2.3	Дії взводу у тактичному морському десанті	160
Глава 6	УЧАСТЬ У СТАБІЛІЗАЦІЙНИХ ДІЯХ ВІЙСЬК ТА ВИКОНАННІ ІНШИХ, ВИЗНАЧЕНИХ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ, ЗАВДАНЬ	162
6.1	Особливості участі у стабілізаційних діях військ	162
6.2	Особливості участі у виконанні інших, визначених законодавством України, завдань	169
Глава 7	ПЕРЕСУВАННЯ ПІДРОЗДІЛІВ	174
7.1	Загальні положення	174
7.2	Марш підрозділів	174
7.3	Похідна охорона	181
7.4	Перевезення	185
Глава 8	РОЗТАШУВАННЯ НА МІСЦІ	186

8.1	Взвод (відділення, танк) під час розташування на місці	186
8.2	Сторожова охорона	189
8.2.1	Взвод у сторожовій заставі	190
8.2.2	Відділення (танк) у сторожовому посту	193
Глава 9	ВСЕБІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БОЮ (ДІЙ)	194
9.1.	Бойове забезпечення	194
9.1.1	Розвідка	194
9.1.2	Охорона	207
9.1.3	Тактичне маскування	208
9.1.4	Інженерне забезпечення	209
9.1.5	Радіаційний, хімічний, біологічний захист	212
9.2.	Морально-психологічне забезпечення	214
9.3.	Технічне забезпечення	217
9.4.	Тилове забезпечення	221
9.5.	Медичне забезпечення	224
Додатки:		
Додаток А	Методичний матеріал для механізованого взводу та його рівних	226
Додаток 1	Обов'язки особового складу взводу	227
Додаток 2	Формалізований бланк бойового наказу командира взводу	232
Додаток 3	Способи і прийоми пересування особового складу механізованих підрозділів у бою під час дій у пішому порядку	234
Додаток 4	Розгортання взводу в передбойовий і бойовий порядки	241
Додаток 5	Схеми тактичних дій для механізованого взводу та їм рівних:	243
Схема 1	Схема опорного пункту <i>мв</i> (варіант)	244
Схема 2	Бойовий порядок <i>мв</i> у наступальному бою (варіант)	245
Схема 3	Ведення посиленням <i>мв</i> наступального бою при діях на додатково забудованій місцевості (варіант)	246
Схема 4	Дії штурмової групи в складі <i>мв</i> при штурмі будівлі (варіант)	247
Схема 5	Райони, рубежі та завдання, що призначаються посиленому <i>мв</i> у ТакПД (варіант)	248
Схема 6	Схема блокпоста у складі посиленого <i>мв</i> (варіант)	249
Схема 7	Схема стаціонарного КПП у складі <i>мв</i> (варіант)	250
Схема 8	Механізований взвод у складі групи блокування на позиції на рубежі блокування (варіант)	251
Схема 9	Механізований взвод під час участі у проведенні двостороннього пошуку в районі який заблокований (варіант)	252
Схема 10	Посилений <i>мв</i> у вогневій засідці (лінійна засідка) (варіант)	253
Схема 11	Посилений <i>мв</i> на марші в якості ГД від ГПЗ (варіант)	254
Схема 12	Посилений <i>мв</i> у сторожовій заставі (варіант)	255
Схема 13	Розташування <i>мінометного взводу</i> на вогневій позиції (варіант)	256
Схема 14	Бойовий порядок <i>гранатометного, кулеметного і протитанкового відділень</i> в оборонному бою (варіант)	257
Схема 15	Бойовий порядок <i>гранатометного, кулеметного і протитанкового відділень</i> в наступальному бою (варіант)	258
Схема 16	Бойовий порядок <i>зенітно-ракетного відділення</i> в	259

	наступальному і оборонному бою (варіант)	
Схема 17	Картка вогню <i>кулеметного відділення</i> (варіант)	260
Схема 18	Картка вогню <i>гранатометного відділення</i> (варіант)	261
Схема 19	Картка вогню <i>протитанкового відділення</i> (варіант)	262
Схема 20	Картка вогню <i>зенітно-ракетного відділення</i> (варіант)	263
Схема 21	“Раптовий напад” посиленого механізованого взводу в якості штурмової групи у пішому порядку в ході ведення штурмових дій (варіант)	264
Схема 22	“Каскадне просування” посиленого механізованого взводу в якості штурмової групи у пішому порядку в ході ведення штурмових дій (варіант)	266
Схема 23	Наступ механізованого взводу в якості штурмової групи на укріплений район противника з ходу (варіант)	268
Схема 24	Завчасно підготовлений наступ посиленого механізованого взводу в якості штурмової групи на укріплений район противника з ходу (варіант)	269
Схема 25	Штурм будівлі механізованим взводом в якості штурмової групи (варіант)	270
Додаток 6	Фортифікаційні споруди	271
Додаток Б	Методичний матеріал для танкового взводу	283
Додаток 1	Обов’язки керівного складу танкового взводу	284
Додаток 2	Формалізований бланк бойового наказу командира танкового взводу	287
Додаток 3	Розгортання танкового взводу (роти) в передбойовий і бойовий порядки	289
Додаток 4	Схеми тактичних дій для танкового взводу:	292
Схема 1	Схема опорного пункту <i>тв</i> (варіант)	293
Схема 2	Бойові порядки танкових і механізованих підрозділів у наступальному бою (варіант)	294
Схема 3	Бойовий порядок <i>тв</i> в складі штурмової групи в ході ведення наступального бою на забудованій місцевості	295
Схема 4	Посилений <i>тв</i> у складі групи блокування на позиції на рубежі блокування (варіант)	296
Схема 5	Посилений <i>тв</i> у вогневій засідці (лінійна засідка) (варіант)	297
Схема 6	Посилений <i>тв</i> на марші в якості ГД ГПЗ (варіант)	298
Схема 7	Посилений <i>тв</i> у сторожовій заставі (варіант)	299
Додаток 5	Фортифікаційні споруди	300
До додатку А (Б)	Загальний методичний матеріал для механізованого (танкового) взводу та їм рівних	304
Додаток 7	Оформлення бойових документів командиром механізованого (танкового) взводу та їм рівних	305
Додаток Д7.1	Порядок розробки і ведення бойових документів	305
Додаток Д7.2	Тактичні умовні знаки для оформлення бойових документів	307
Додаток Д7.3	Основні скорочення, що застосовуються в бойових документах	326
Додаток 8	Державні символи, пізнавальні знаки й умовні номери (що наносяться на бойові машини)	330
Додаток 9	Порядок передачі сигналів, команд і постановки завдань по радіо командиром взводу	331

Додаток 10	Система командних пунктів сухопутної компоненти	333
Додаток 11	Зразки записів у журналі спостереження	334
Додаток 12	Порядок проведення часткової спеціальної і санітарної обробки	335
Додаток 13	Захист від високоточної зброї	338
Додаток В	Методичний матеріал для механізованого відділення та їм рівних	342
Додаток 1	Обов'язки особового складу відділення	343
Додаток 2	Формалізований бланк бойового наказу	346
Додаток 3	Розрахунок часу (варіант)	348
Додаток 4	Розподіл особового складу механізованого відділення на бойові групи	349
Додаток 5	Порядок розміщення і ведення спостереження під час розміщення особового складу десантом на БМП, БТР, танку (варіант)	350
Додаток 6	Приклади подачі команд не вербальним способом (руками, жестами, зброєю) та передачі сигналів, команд і постановки завдань по радіо	353
Додаток 7	Розгортання механізованого відділення у перед бойовий і бойовий порядок	358
Додаток 8	Схеми тактичних дій для механізованого відділення та йому рівних:	363
Схема 1	Види вогню за напрямками стрільби: а) фронтальний; б) фланговий; в) перехресний	364
Схема 2	Види маневру підрозділом: а) охоплення; б) обхід; в) відхід)	365
Схема 3	Маневр вогнем: а) зосередження вогню; б) розподілення вогню; в) перенесення вогню	366
Схема 4	Побудова бойового порядку механізованого відділення: а) уступом праворуч; б) уступом ліворуч; в) кутом назад; г) кільцем; г) ялинкою	367
Схема 5	Схема розгортання механізованого відділення у передбойовий і бойовий (відділення - у бойовий) порядки і перешикуння	368
Схема 6	Розміщення бойових груп механізованого відділення на бойовій позиції при веденні оборонних дій (варіант)	369
Схема 7	Картка вогню механізованого відділення в обороні (варіант).	370
Схема 8	Картка вогню БМП, яка діє в якості кочуючого вогневого засобу (варіант)	371
Схема 9	Механізоване відділення у вогневій засідці (варіант)	372
Схема 10	Механізоване відділення при веденні оборони в населеному пункті (варіант)	373
Схема 11	Дії механізованого відділення в складі бойових груп в ході ведення наступальних дій (варіант)	374
Схема 12	Механізоване відділення при веденні наступу в населеному пункті уздовж вулиці (варіант)	375
Схема 13	Механізоване відділення на сторожовому посту від сторожової застави (варіант)	376
Схема 14	Розміщення військовослужбовців механізованого відділення при виконанні задач в якості: а) пішого дозору; б) пішого патруля	377

Схема 15	Механізоване відділення в складі групи пошуку при веденні двостороннього пошуку у блокованому районі (варіант)	378
Схема 16	Схема маршруту руху механізованого відділення (варіант)	379
Схема 17	Розташування механізованого відділення на місці у складі взводу (варіант)	380
Схема 18	“Чолникове” просування бронегруп для атаки об’єкта противника (варіант)	381
Додаток 9	Безпека вогню	382
Додаток 10	Режим припинення вогню	385
Додаток 11	Способи і прийоми пересування особового складу механізованих підрозділів у бою під час дій у пішому порядку (текст + фото)	386
Додаток 12	Фортифікаційні споруди	389
Додаток 13	Зразки записів у журналах спостереження	400
Додаток Г	Методичний матеріал для танкового екіпажу	401
Додаток 1	Обов’язки екіпажу танку	402
Додаток 2	Формалізований бланк бойового наказу	405
Додаток 3	Розрахунок часу (варіант)	407
Додаток 4	Особливості застосування танків для підтримки дій мотопіхотних (механізованих) підрозділів	408
Додаток 5	Порядок передачі сигналів, команд і постановки задач по радіо командиром танкового екіпажу	412
Додаток 6	Розгортання танкового взводу у бойовий порядок	414
Додаток 7	Схеми тактичних дій для танкового екіпажу	416
Схема 1	Картка вогню танку (варіант)	417
Схема 2	Схема опорного пункту танкового взводу (варіант)	418
Схема 3	Картка вогню механізованого відділення (варіант)	419
Схема 4	Розміщення бойових груп доданого танку механізованого відділення на бойовій позиції при веденні оборонних дій (варіант)	420
Схема 5	Танк з засобами посилення у вогневої засідці (варіант)	421
Схема 6	Танк з доданим механізованим відділенням у наступальному бою (варіант)	422
Схема 7	Місце танку у бойовому порядку штурмової групи у складі механізованого взводу в ході ведення наступального бою на забудованій місцевості (варіант)	423
Схема 8	Схема блокпосту у складі механізованого взводу посиленого танком (варіант)	424
Схема 9	Танк в складі посиленого танкового взводу, який діє у складі групи блокування на позиції на рубежі блокування (варіант)	425
Схема 10	Танк на сторожовому посту від сторожової застави (варіант)	426
Схема 11	Місце і задачі танку при розміщенні в районі розташування (варіант)	427
Схема 12	“Танкова карусель” силами двох неповних танкових взводів (варіант)	428
Схема 13	“Вогневаа карусель” силами танкового і артилерійського взводів (варіант)	430
Схема 14	Дії “танкових пар” з ураження об’єктів противника	431

	на передньому краю оборони (варіант)	
Додаток 8	Безпека ведення вогню	432
Додаток 9	Режим припинення вогню	435
Додаток 10	Фортифікаційні споруди	436
Додаток 11	Зразки записів у журналах спостереження	439
До додатку В(Г)	Загальний методичний матеріал для механізованого (танкового) відділення (екіпажу) та їм рівних	440
Додаток 14	Оформлення бойових документів командиром механізованого (танкового) відділення (екіпажу) та їм рівних	441
Додаток Д14.1	Порядок розробки і ведення бойових документів	441
Додаток Д14.2	Тактичні умовні знаки для оформлення бойових документів	443
Додаток Д14.3	Основні скорочення, що застосовуються в бойових документах	458
Додаток 15	Державні символи, пізнавальні знаки й умовні номери (що наносяться на бойові машини)	461
Додаток 16	Основні поняття міжнародного гуманітарного права, обмежувальні принципи та правила	462
Додаток 17	Дії особового складу при виявленні замінованих ділянок місцевості	465
Додаток 18	Відстані до характерних орієнтирів (текст)	466
Додаток 19	Порядок проведення часткової спеціальної і санітарної обробки	467
Додаток 20	Захист від високоточної зброї	469
До додатку А-Г	Загальний методичний матеріал для механізованого (танкового) взводу, відділення (екіпажу) та їм рівних	471
Додаток 21	Тактико-технічні характеристики БпЛА БпАК	472
Додаток 22	Орієнтовні показники часу на виконання завдань з подолання інженерних загороджень противника в глибині його оборони	478
Додаток 23	Тактико-технічні характеристики засобів озброєння, що входять до складу груп розгородження	480
Додаток 24	Тактико-технічні характеристики основних зразків ОВТ, які використовуються в ході штурмових дій	484
	ПОСИЛАННЯ НА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ ТА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ	491
	ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	492
	ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ	494
	СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (ДЖЕРЕЛ)	496
	ДЛЯ ЗАМІТОК	497

[Перейти на сайт →](#)